

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๖๖

วันที่ ๑๕ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลจังหวัดชลบุรี

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่ไม่ได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” วรรคสอง บัญญัติว่า “สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติหรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” วรรคสาม บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” วรรคสี่ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา

ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่ใช้สำหรับการสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิด ตั้งแต่การจับกุม การสอบสวน การพิจารณาคดีชั้นศาล และการสั่งลงโทษ เป็นกฎหมายที่ควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการดำเนินการกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาให้มีสิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม

จำเลยทั้งสามกล่าวอ้างว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูลที่ศาลจะประทับฟ้องขัดต่อหลักความเสมอภาคและหลักการรับฟังความทุกฝ่าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น เห็นว่า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดผู้มีสิทธิฟ้องคดีไว้สองกรณี คือ กรณีแรกพนักงานอัยการเป็นโจทก์ เมื่อผู้เสียหายร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนหรือมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจ พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานสรุปสำนวนการสอบสวนเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนแล้วเห็นว่ามีความผิดอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหากระทำความผิดก็จะออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรศาลจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจว่าจะสั่งไต่สวนมูลฟ้องในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้เพราะพนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ผ่านการสอบสวนโดยมีการตรวจสอบกลิ่นกรองโดยองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาถึงสองชั้น ได้แก่ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการแล้ว โดยเมื่อจำเลยถูกฟ้องยังศาลโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด ย่อมมีฐานะเป็นจำเลยทันที ตามมาตรา ๒ (๓) การไต่สวนมูลฟ้องจึงต้องทำต่อหน้าจำเลย พนักงานอัยการต้องนำตัวจำเลยมาศาลศาลต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามคำให้การจำเลย กรณีที่สองกฎหมายบัญญัติให้ราษฎรหรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้โดยตรง แต่สำหรับคดีราษฎรเป็นโจทก์

แม้จำเลยถูกฟ้องยังศาลโดยข้อหาว่าได้กระทำความผิดแล้ว หากศาลยังไม่มีคำสั่งประทับฟ้อง จำเลยยังไม่มีฐานะเป็นจำเลย ในวันไต่สวนมูลฟ้องไม่ต้องมีตัวจำเลยมาศาล จำเลยมีสิทธิมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ หากจำเลยไม่มาศาลในวันไต่สวนมูลฟ้อง ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย โดยศาลไม่อาจถามคำให้การจำเลยได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองจำเลยตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด หรือเพื่อมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องเดือดร้อนจากการไต่สวนมูลฟ้อง โดยไม่ต้องมาศาลในการพิจารณาคดี หรือนำเสนอพยาน ไม่ต้องจัดหาหลักประกันในระหว่างการไต่สวนมูลฟ้องจนกว่าศาลจะไต่สวนแล้วเห็นว่าคดีมีมูลและประทับฟ้องไว้พิพากษาต่อไป เนื่องจากคดีราษฎรเป็นโจทก์ยังไม่ผ่านการตรวจสอบกลิ่นกรองจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ หรืออาจผ่านการสอบสวนแล้ว แต่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันการกลั่นแกล้งนำคดีที่ไม่มีมูลหรือขาดพยานหลักฐานสนับสนุนมาฟ้องต่อศาล หรืออาศัยกระบวนการยุติธรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์อย่างอื่นนอกจากผลแห่งคดีโดยชอบธรรม และเพื่อคุ้มครองจำเลยมิให้ต้องได้รับความเดือดร้อนจากการตกเป็นจำเลยในคดีอาญาจนกว่าศาลจะตรวจสอบแล้วว่าคดีมีมูล ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงบัญญัติให้ต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องคดีราษฎรเป็นโจทก์ก่อนที่ศาลจะประทับฟ้องไว้พิจารณาก่อนเสมอ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิและเสรีภาพของจำเลย และการไต่สวนมูลฟ้องเป็นเพียงกระบวนการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จึงเป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับศาล ที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบซึ่งจำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องโดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มาแต่ตั้งทนายความมาซักค้านพยานโจทก์ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒ (๑๒) ที่ได้กำหนดคำนิยาม “การไต่สวนมูลฟ้อง” หมายความว่าถึงกระบวนการไต่สวนของศาลเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหา การไต่สวนมูลฟ้องจึงเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบในขั้นต้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลว่าคดีมีมูลเพียงพอที่ศาลจะสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ และจำเลยไม่มีอำนาจในการนำพยานมาสู้ตามมาตรา ๑๖๕ วรรคสอง อย่างไรก็ดี แม้ว่าการไต่สวนมูลฟ้องศาลไม่อาจถามคำให้การจำเลยและจำเลยไม่มีอำนาจในการนำพยานมาสู้ได้ก็ตาม แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ได้ให้สิทธิจำเลยมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องหรือจำเลยอาจตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ได้ อันเป็นการให้สิทธิฝ่ายจำเลยในการตรวจสอบพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องด้วยแล้ว นอกจากนี้ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้เพิ่มความในมาตรา ๑๖๕/๒ โดยแก้ไขระบบ

วิธีพิจารณาความอาญาให้ศาลมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีในชั้น
ไต่สวนมูลฟ้องได้ตามที่จำเป็นและสมควร เพื่อคุ้มครองและให้สิทธิแก่จำเลยในการแถลงให้ศาลทราบถึง
ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล
เอกสาร หรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลย โดยศาลอาจเรียกบุคคล เอกสาร
หรือวัตถุที่จำเลยแถลงมาเป็นพยานศาลได้ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕
วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “... ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่า
จำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” จึงเป็นไปตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด
และหลักการรับฟังความทุกฝ่าย เป็นหลักประกันสิทธิของจำเลยให้มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่แล้ว
ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และหลักการ
รับฟังความทุกฝ่าย จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

สำหรับข้อโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง
ที่บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกา
ได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา” เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้สิทธิของบุคคลในกระบวนการ
ยุติธรรม ขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ขัดต่อหลักความเสมอภาค
และหลักการรับฟังความทุกฝ่าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง นั้น
เห็นว่า ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ เมื่อศาลประทับฟ้องแล้วจำเลยย่อมอยู่ในฐานะจำเลยทันที แม้ว่าคำสั่งศาล
ที่ให้คดีมีมูลอาจส่งผลกระทบต่อสถานภาพแห่งสิทธิและเสรีภาพของจำเลยจากการตกเป็นจำเลย
ในคดีอาญาก็ตาม แต่คำสั่งของศาลดังกล่าวไม่ได้มีผลเป็นคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าจำเลยได้กระทำความผิด
ตามฟ้องโจทก์จริง โดยในชั้นพิพากษาคดีคู่ความในคดีย่อมสามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรมได้
อย่างเต็มที่ จำเลยมีสิทธิให้การและนำพยานหลักฐานมาสืบต่อศาลเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน
มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง จึงกำหนดให้คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลเป็นเด็ดขาด ไม่สามารถอุทธรณ์ได้
ตามมาตรา ๑๙๓ ประกอบกับหากยอมให้มีการอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวได้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจใช้สิทธิ
ในการอุทธรณ์เป็นเหตุในการประวิงคดี ทำให้การดำเนินคดีล่าช้า ขัดต่อหลักการดำเนินคดีอาญาที่มี
เจตนารมณ์ในการคุ้มครองจำเลยให้ได้รับการดำเนินคดีที่รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม สำหรับคำสั่ง
ที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้น มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลพิพากษายกฟ้อง ซึ่งเป็นคำสั่งที่ทำให้คดีเสร็จ
สำนวนไปจากศาล มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง จึงกำหนดให้โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วย
ลักษณะอุทธรณ์ฎีกา เป็นการเปิดโอกาสให้คู่ความในคดีสามารถใช้สิทธิต่อสู้คดีตามกระบวนการยุติธรรม
เป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่คู่ความและควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลภายในองค์กรตุลาการ

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง มิได้เป็นการขัดต่อหลักประกัน สิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค เป็นการคุ้มครองทั้งผู้เสียหายและจำเลยให้มีสิทธิเสรีภาพและ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ขัดหลักการรับฟังความทุกฝ่าย จึงไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ